

Hardangerrådet

Dagsorden

1. Innleiing
2. Orientering om planarbeidet
3. Diskusjon i grupper
4. Oppsummering og diskusjon i plenum

Presentasjonsrunde

**May-Britt Nesje
Hernes**

Seksjonsleder

Plan, klima og analyse

Næring, plan og innovasjon

Marianne Bugge

Prosjektleder

**Regional plan for areal og
mobilitet**

Plan, klima og analyse

Næring, plan og innovasjon

Kata Urban

Prosjektleder

**Regional plan for
verdiskaping og kompetanse**

Plan, klima og analyse

Næring, plan og innovasjon

Kvifor er vi her?

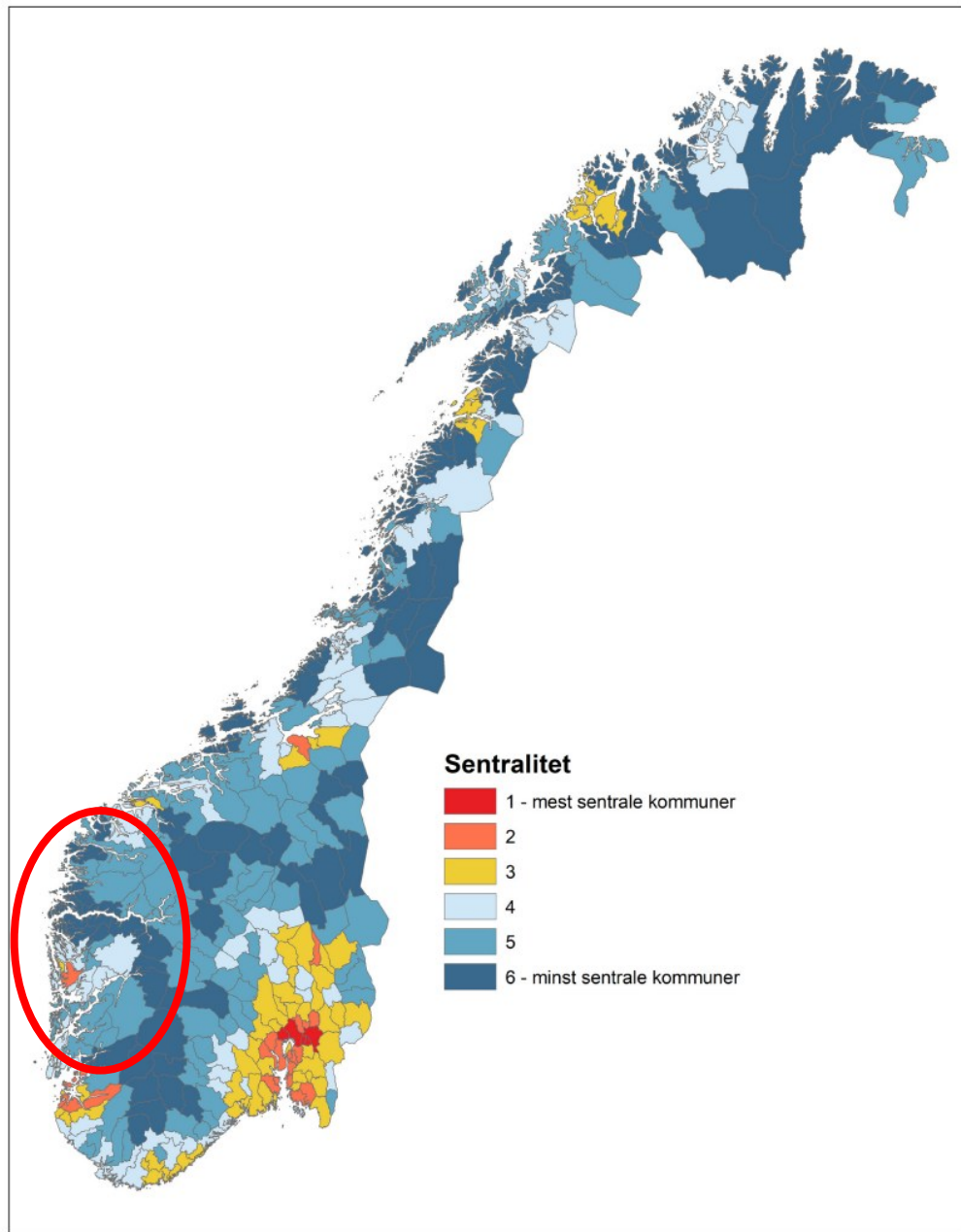
To breie regionale planar vert utarbeidd no for å møte nye utfordringar og moglegheiter. Dei skal:

- gi retning for arealbruk og mobilitet
- styrke verdiskaping og kompetanse

Hardanger sine stemmer er viktige for å treffe rett
Målet i dag er dialog og innspel til planarbeidet

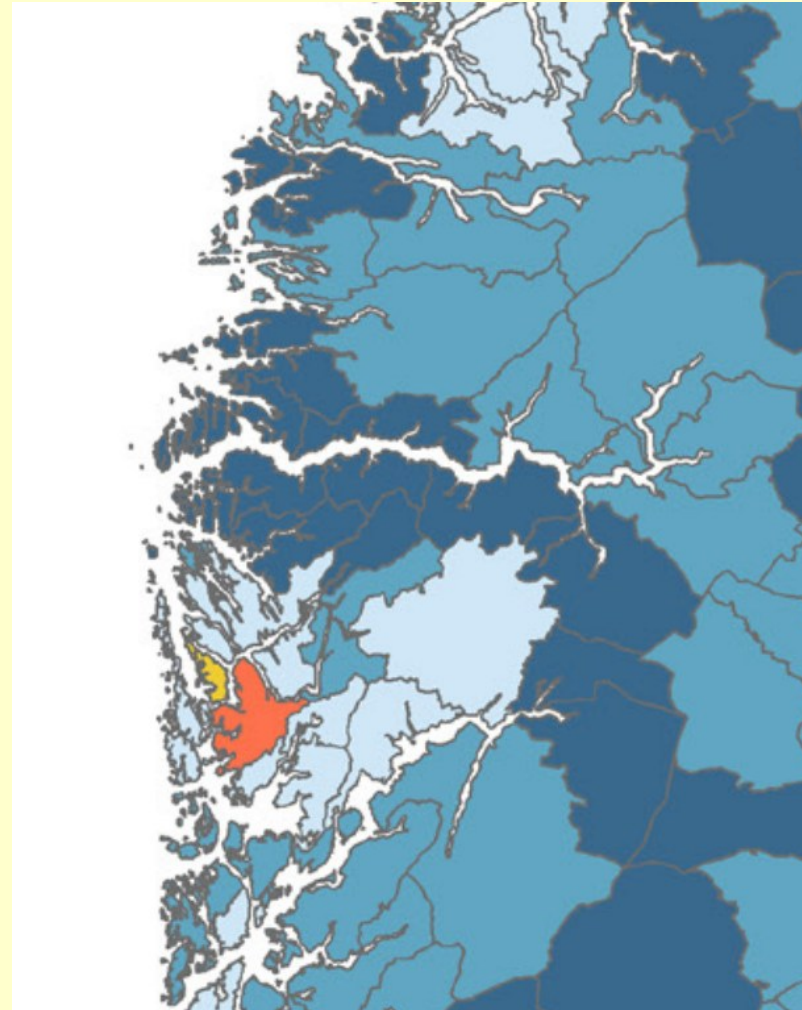

Vestland i Noreg

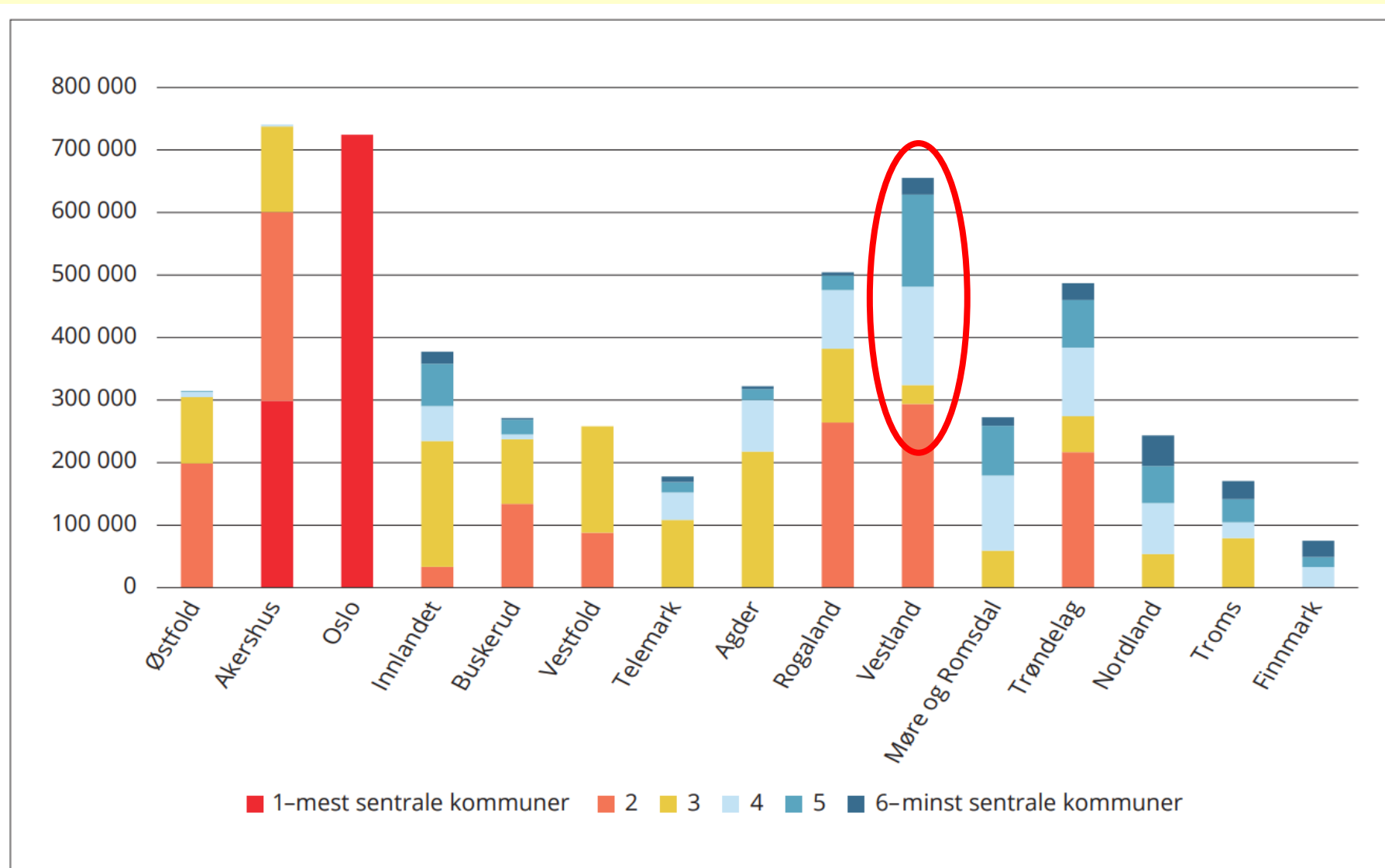

Figur 2.3 Kommuner etter sentralitet. 2024.

Kilde: SSB. Kart: KDD.

Eitt fylke – Svært ulike føresetnader

Figur 2.4 Befolkning per 1.1.2025 etter fylke og sentralitet.

Kilde: SSB (07459). Beregninger: KDD.

Bakteppe

Dei vanskelege B'ane

Befolkningsutvikling

Bemanningsutfordring

Beredskapskrav

Bygdekamp

Bygg og infrastruktur

Berekraft

Budsjett

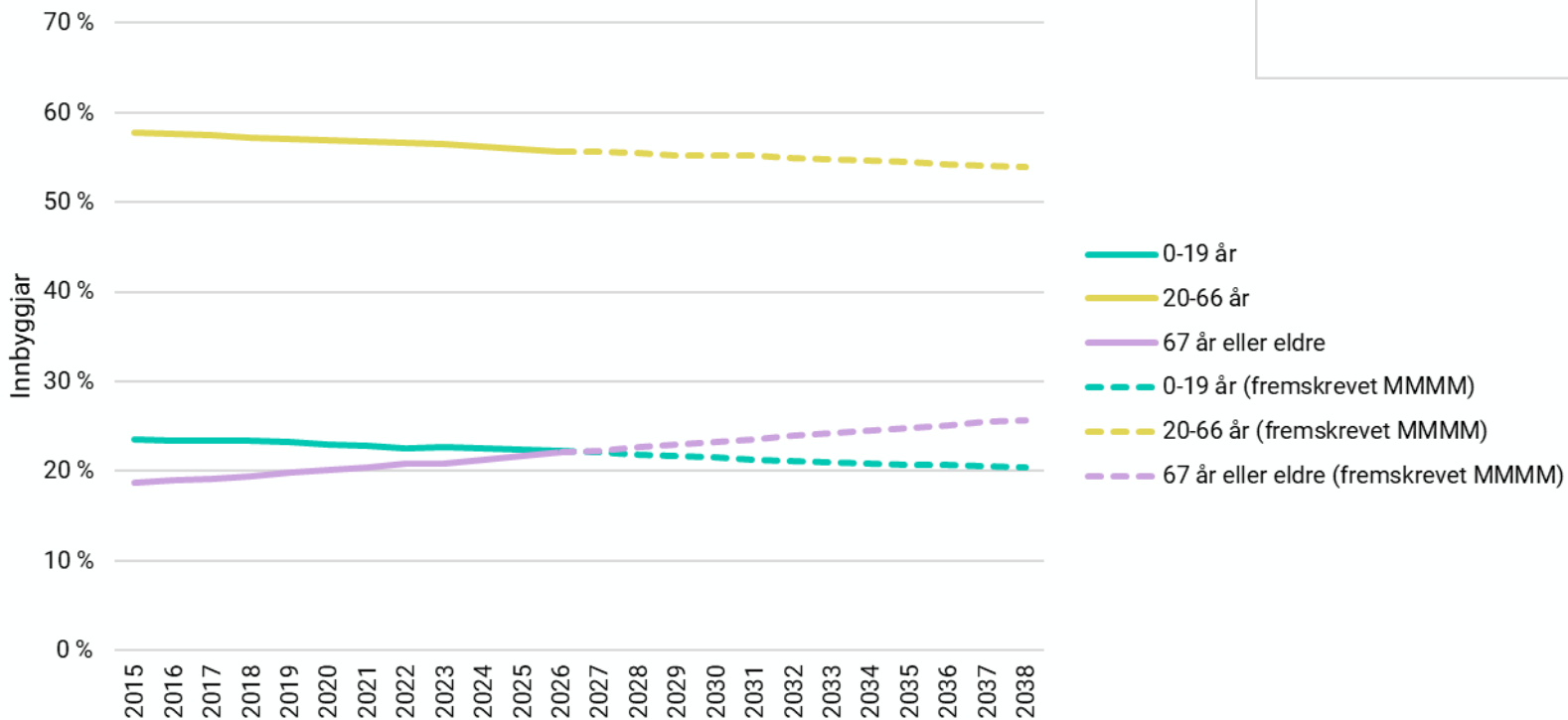
Banebrytande digital utvikling

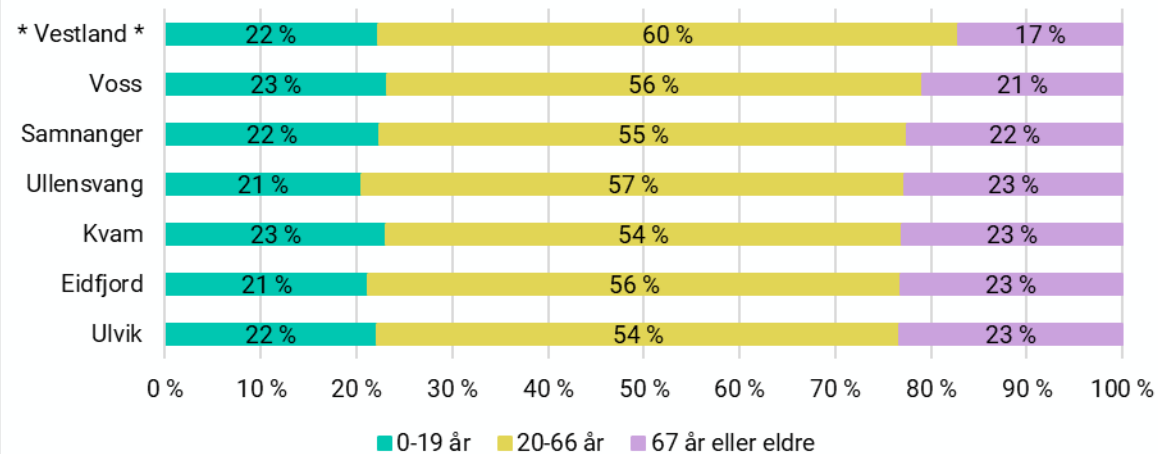
Demografi

Eidfjord, Kvam, Ullensvang og Ulvik
+ Samnanger og Voss

Alderssammansetnad i prosent: Hardanger
Utvikling siste 12 år og framskriving 12 år fram

Alderssammansetnad i prosent: Hardanger
2026

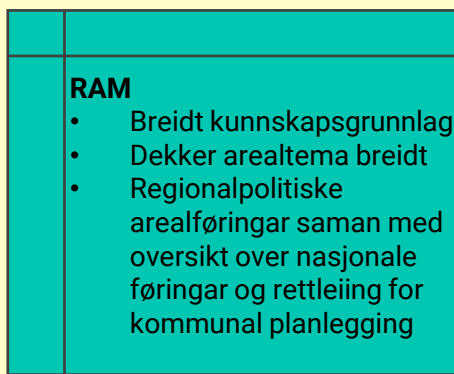

Kva er ein regional plan – og kva er han ikkje?

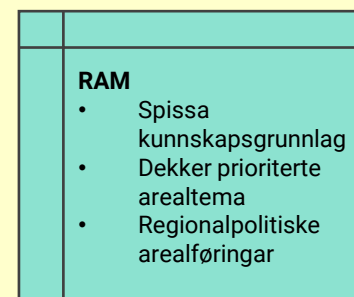
§ Plan- og bygningslova

- Eit strategisk verktøy for heilskapleg samfunnsutvikling, utarbeidd av fylkeskommunen for tema som krev samordning på tvers av sektorar og kommunegrenser
- Politisk styringsverktøy for retning, prioriteringar og samordning – skal utvikle felles mål, strategiar og verkemiddel
- Skal ligge til grunn og vere retningsgivande for kommunal og statleg planlegging

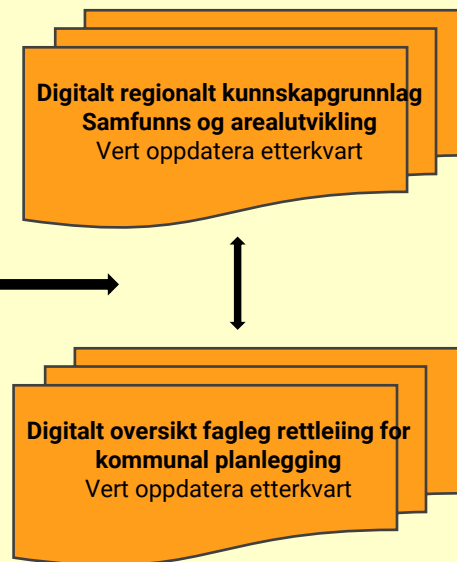
Tradisjonell modell

Ny modell

Modell: Asplan Viak / Oppdatert design: Vestland fylkeskommune

Tverrgående omsyn begge planar

Tema som skal leggjast til grunn i all planlegging – uansett kva område eller sektor planen handlar om.

Regional plan for areal og mobilitet

Regional plan for verdiskaping og kompetanse

Regional plan for areal og mobilitet

- Fastsette strategiske føringer for utbyggingsmønster, arealforvaltning og transportstruktur i Vestland
- Legge grunnlaget for berekraftig, attraktiv og konkurransedyktig utvikling i heile fylket.
- Utvikle felles mål og verkemiddel for arealbruk og mobilitet, i tråd med naturen si tolegrense og behovet for berekraftig utvikling.

Utviklingsplan for Vestland

2024-2028

regional planstrategi

Vedtatt av
fylkestinget i Vestland
12 desember 2024

Regionsenter, regionalt utbyggingsmønster og transportstruktur

- Samordne senterstrukturen frå dei tidlegare fylka
- Fastsetje ein regional senter- og transportstruktur
- Sikre god tilgang til arbeid, handel, tenester og kultur i heile fylket
- Omfattar **infrastruktur** knytt til transport, gods og logistikk samt energi

Berekraftig arealforvaltning

- Forvalte areal som ein avgrensa ressurs, med natur og klima som premiss
- Redusere nedbygging gjennom fortetting, transformasjon og gjenbruk
- Finne balanse mellom arealverdiar og utviklingsbehov på tvers av kommunar og sektorar
- Sikre livskvalitet og naturgrunnlag for framtidige generasjonar

Mobilitet og transporttilbod

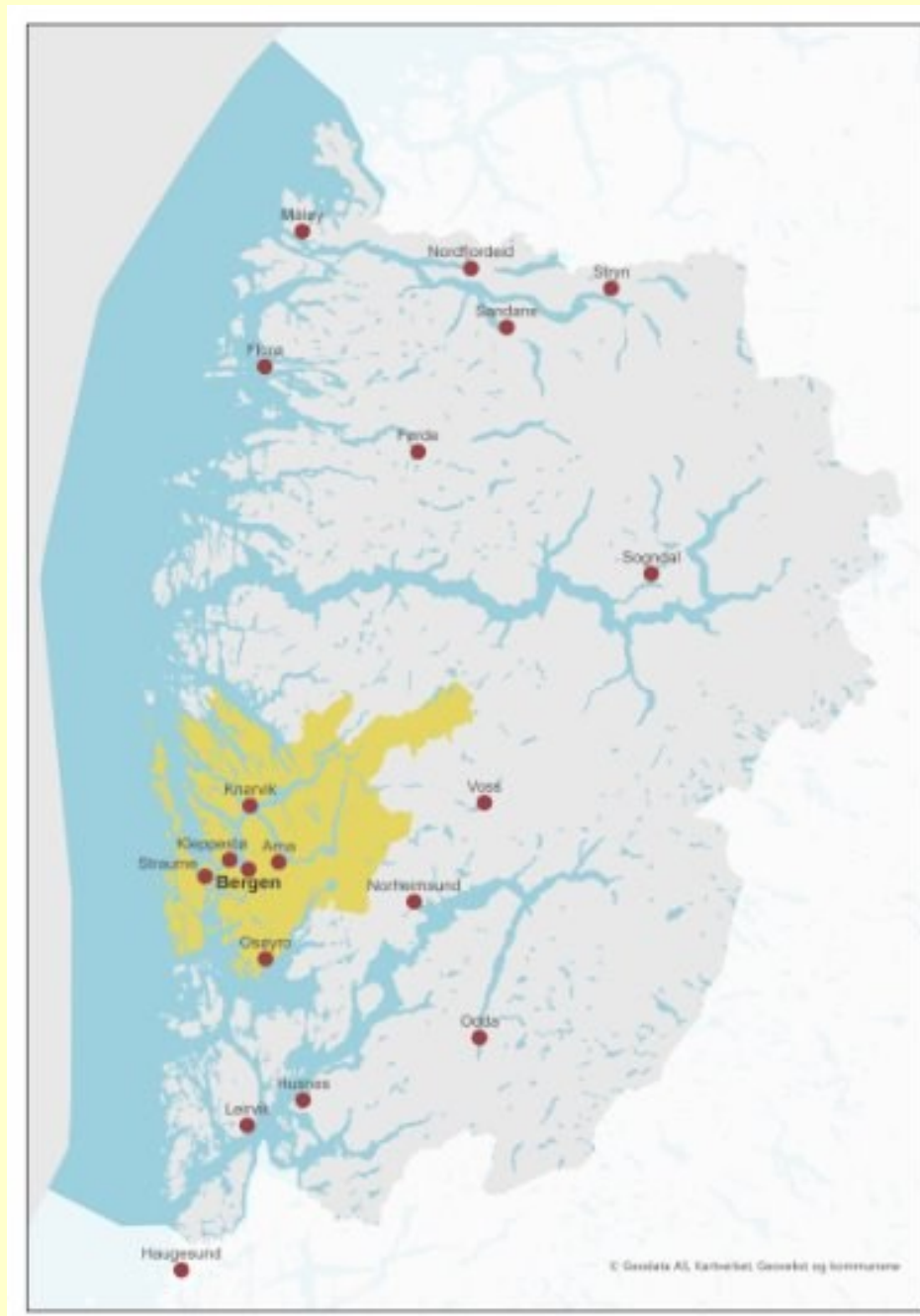
- Omfattar fylkesvegnett, mjuke trafikantar og kollektivtransport
- Avklarar samspel med nasjonale ansvarsområde og NTP
- Erstattar den strategiske delen av RTP
- Legg til rette for eit trygt, effektivt og klima- og miljøvenleg transportsystem

Senterstruktur

Oppdrag fra planprogram:

- samordne senterstrukturen i dei to tidlegare fylka
- definere ein regional senter- og transportstruktur som sikrar tilgang til arbeidsplassar, handel, tenester og fritids- og kulturtilbod i heile fylket.

0	1	2	3
	Alle innbyggjarar skal kunne nå eit regionsenter innan 1 times køyring	Alle innbyggjarar skal kunne nå eit større regionsenter innan 1,5t times køyring	Alle innbyggjarar skal kunne nå eit regionsenter innan 2 times køyring
	Regionsentera skal normalt ha eit omland på minimum 10.000 innbyggjarar i regionen	Regionsentera skal normalt ha eit omland på minimum 15.000 innbyggjarar i regionen	Regionsentera skal normalt ha eit omland på minimum 30.000 innbyggjarar i regionen

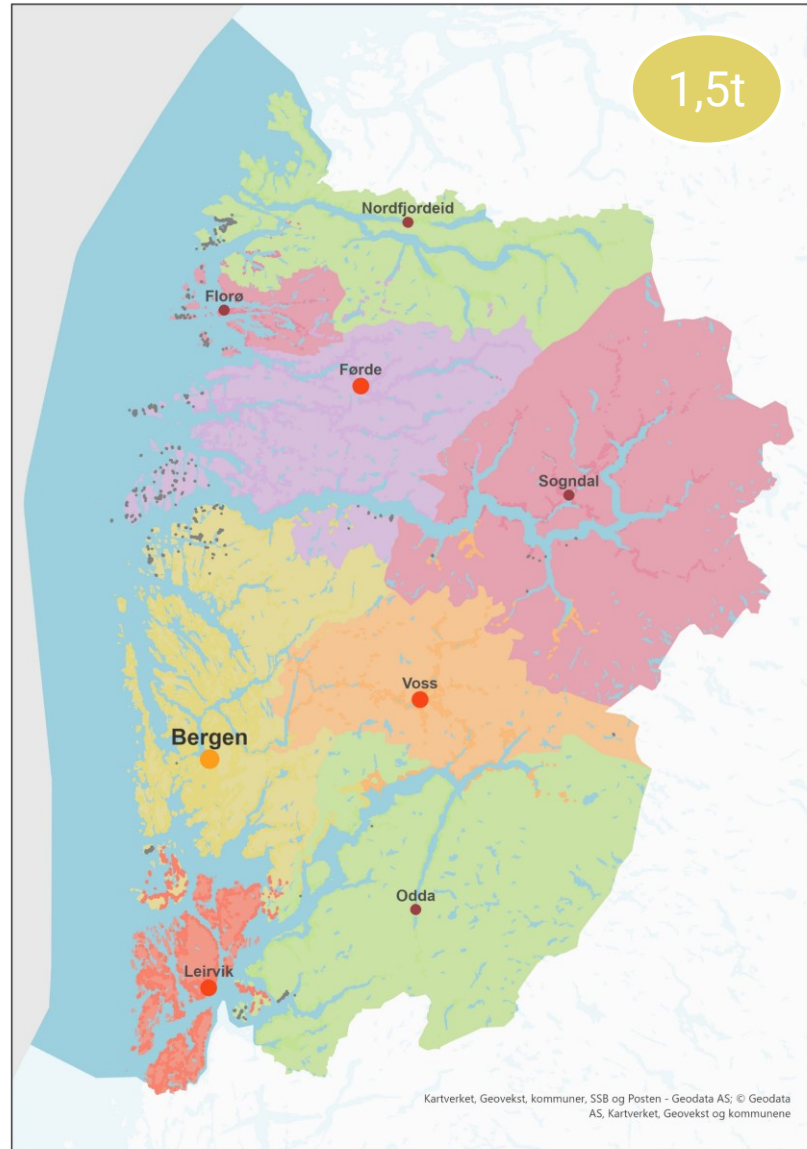
Senterstruktur – ulike scenarier

1t

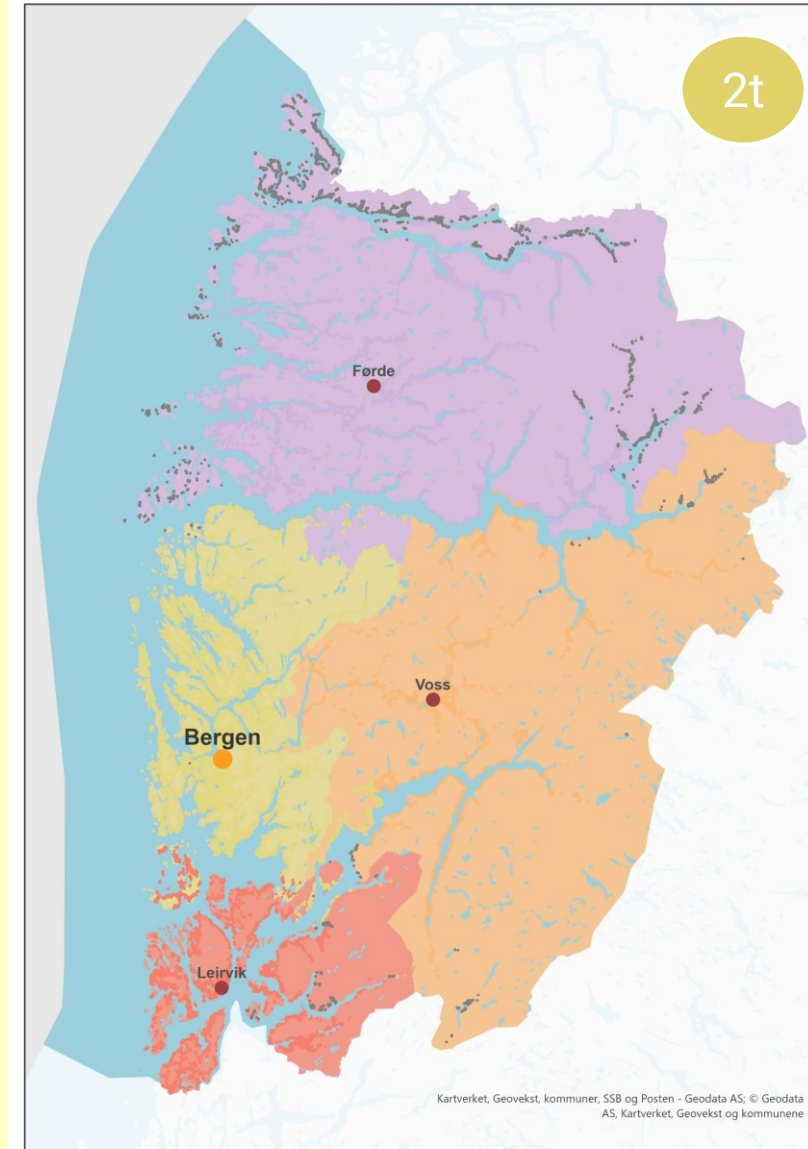
Kartverket, Geovekst, kommuner, SSB og Posten - Geodata AS; © Geodata AS, Kartverket, Geovekst og kommunene

1,5t

Kartverket, Geovekst, kommuner, SSB og Posten - Geodata AS; © Geodata AS, Kartverket, Geovekst og kommunene

2t

Kartverket, Geovekst, kommuner, SSB og Posten - Geodata AS; © Geodata AS, Kartverket, Geovekst og kommunene

Mobilitet og transport

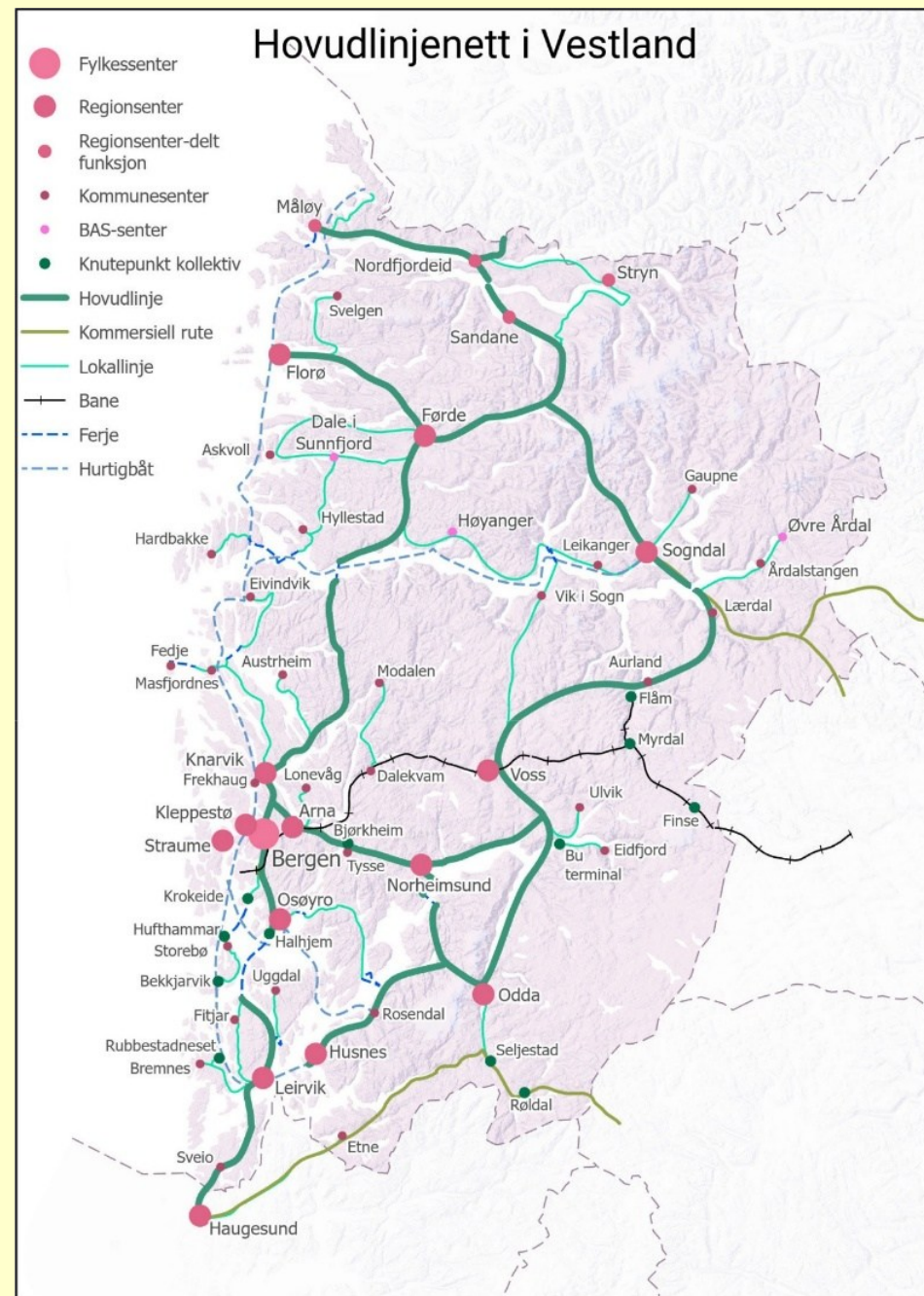
Skal byggje opp om ønskt samfunnsutvikling

Dilemma/utfordringar:

- store vedlikehaldsetterslep
- avgrensa økonomisk handlingsrom
- differensiere mellom vekstområde sine kapasitetsbehov og distrikta sitt behov for robustheit og tryggleik

Korleis?

- Infrastruktur både på veg og kollektivtransport som byggjer opp under nærings- og senterstrukturen
- Hovudlinjer for kollektivsystemet skal sikre kopling mellom regionsenter, større tettstader og fylkessenteret Bergen.
- Utvikle eit robust vegnett, m.a. gjennom klimatilpassing
- Ta vare på det vi har, utbetre der vi kan og byggje nytt der vi må
- Klima og miljøvenleg transport, avgrense arealbeslag

Berekraftig arealbruk – regionale dilemma

Natur, infrastruktur og samla belastning- arealnøytrale prinsipp

- Korleis vurderer vi den samla effekten av mange enkelttiltak, slik at natur- og landskapsverdiar ikkje gradvis blir svekte?
- Korleis kan regional plan sikre meir berekraftig og effektiv arealbruk på tvers av kommunar, *utan å undergrave lokale behov og utviklingsambisjonar*?

Klimarisiko og samfunnsutvikling

- Korleis kan arealbruk bidra til utvikling som både reduserer klimarisiko og styrkjer naturen sine tilpassingsfunksjonar?

Areal for verdiskaping

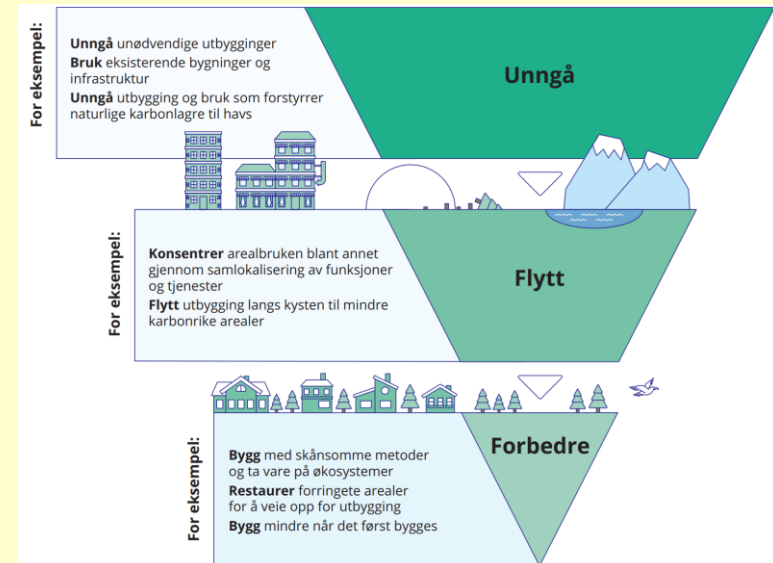
- Kva rolle bør regional plan ta i samordning av arealkrevjande næringar.
 - for å sikre naturomsyn, føreseielege rammer og langsiktig verdiskaping?

Arealeffektivitet og sosial berekraft

- Korleis kan fortetting og arealeffektivitet gi gode bumiljø, sosial berekraft og høg livskvalitet?

Foto: Morten Wanvik/Vestland fylkeskommune

Kjelde: [Omstilling til lavutslipp. Veivalg for klimapolitikken mot 2050.](#)

Arealbrukutvikling

Hardangerrådet har i dag om lag **23 940 dekar utbygd areal**. Gjeldande kommuneplanar (KPA) og reguleringsplanar (RP) opnar for nedbygging av ytterlegare **21 229 dekar naturareal**. Dei siste sju åra har regionen i snitt bygd ned rundt **304 dekar natur per år** (nesten ei fotballbane i veka). Med same utbyggingstakt vil det ta om lag **70 år** å realisere heile planreserven.

Regionråd	Bebygdareal (daa)	Planreserve (daa)	Planreserve tilsvare % av bebygd	Dekar nedbygd 2017-2024 (daa)	Dekar nedbygd per år	Antall år å realisere planreserven
Fjordane	67 004	58 719	87,6	5 924	846,2	69
Sunnhordaland	55 460	38 329	69,1	4 479	639,9	60
Nordhordaland	45 613	34 887	76,5	3 816	545,1	64
Sogn	25 486	22 104	86,7	2 305	329,3	67
Hardangerrådet	23 938	21 229	88,7	2 127	303,8	70
<i>Bergen</i>	68 338	9 338	13,7	1 417	202,4	46
<i>Øygarden</i>	24 242	14 539	60,0	1 351	193,0	75
<i>Voss</i>	14 885	17 844	119,9	1 297	185,4	96
<i>Bjørnafjorden</i>	15 251	8 916	58,5	887	126,7	70
<i>Askøy</i>	13 671	5 440	39,8	449	64,2	85
<i>Samnanger</i>	2 319	5 039	217,3	85	12,1	417

Kjelde:

Dekar nedbygd 2017-2024 (daa) – henta frå [NINA](#) – ref. «Norge i svart, hvitt og grått»

Bebygdareal (daa) – Henta frå [AR5 - NIBIO](#)

Planreserve (daa) – produsert via Agdermodell - attverande naturareal i plan (omsyntatt krav i PBL om avstand til bygg, osv.)

Vestland
fylkeskommune

Regional plan for verdiskaping og kompetanse

Planen skal gi overordna rammer, prinsipp og konkrete føringar for utvikling av **næringsliv, arbeidsplassar og kompetansefeltet** i Vestland

Planen skal bidra til å sjå **integreringspolitikk, kompetansopolitikk og utdanningspolitikk** i ein tydelegare **samanheng**

Ambisjonen er eit relevant og godt forankra styringsverktøy, med brei medverknad frå kommunar, statlege aktørar, næringsliv, organisasjonar og innbyggjarar.

Omstilling og konkurransekraft

1. Moglegheiter og barrierar på tvers av verdikjeder og næringar

- **Optimalisering** av eksisterande verdikjeder
- **Utvikling** av framtidsretta verdikjeder som byggjer på Vestland sine fortrinn, kompetanse og erfaring, innanfor ramma av knappe ressursar

2. Sirkulærøkonomi

- **Utvikle system og kultur** for auka sirkularitet innanfor og **på tvers** av ulike sektorar og næringar

3. Innovasjonssystemet

- **Vidareutvikle innovasjonssystemet** for å legge til rette for verdiskaping i ulike regionar med ulike føresetnader for næringsutvikling, arbeidsplassar og tilgang på arbeidskraft

Kompetanse og inkludering

1. Breitt og fleksibelt kompetansetilbod

- **Sørge for gode og relevante** utdanningstilbod i eit livslangt læringsløp

2. Gjennomføring og kvalifisering i utdanningssystemet

- **Sikre høy gjennomføring** i undervisningstilboda og gode overgangar mellom nivåa og til arbeidslivet

3. Mangfaldig og inkluderande arbeidsliv

- Fokus på å **minske utanforskap og sørge for at fleire** kan delta i arbeids- og samfunnsliv

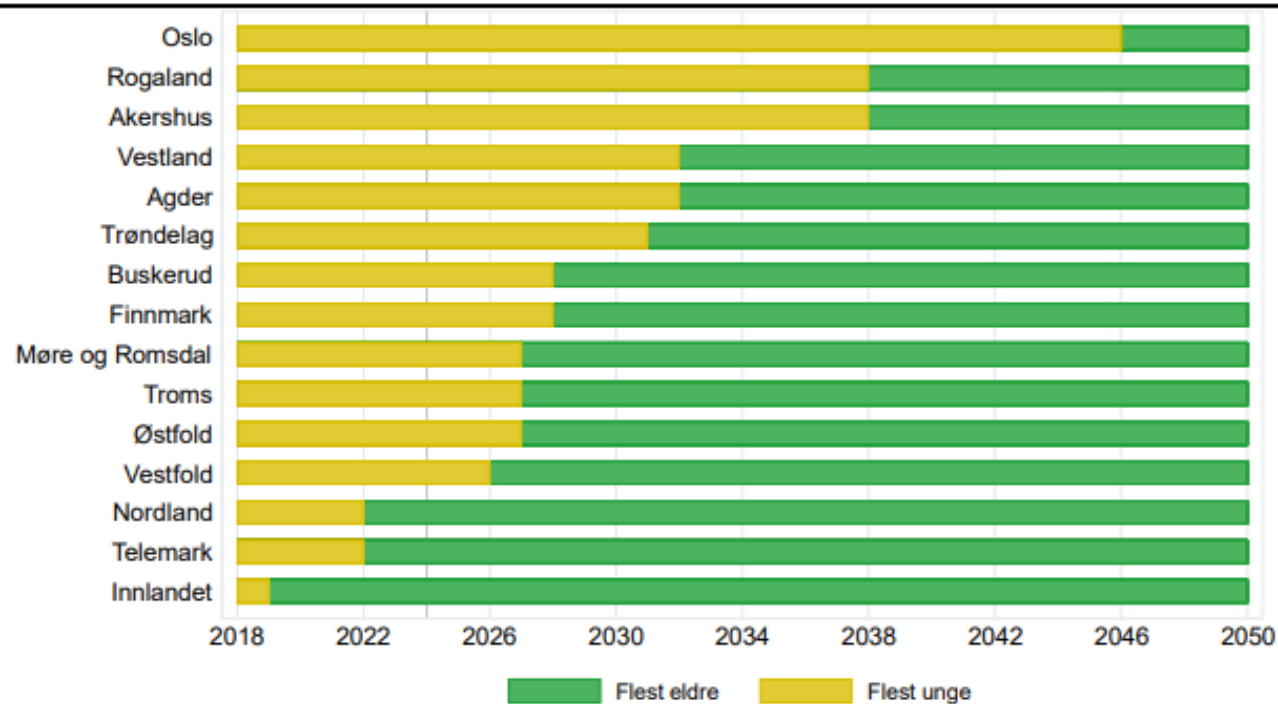
4. Samarbeidsstrukturar

- **Støtte opp om og utvikle gode samarbeidsstrukturar** i og mellom utdanningsaktørar og arbeids- og næringsliv

Kompetanse og inkludering

Dilemma

Figur 1.11 Tidspunkt når antall eldre (65+) passerer antall yngre (0-19) i fylkene, 2018-2050

Framskrevne tall er hentet fra hovedalternativet (MMMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

1. Korleis kan offentlege styresmakter **balansere tidleg innsats** mot fråfall, sosial ulikskap og utanforskap, **opp mot** avgrensa ressursbruk og ansvar hos individ og lokalsamfunn?
2. Korleis kan Vestland **få fart på omstilling** vekk frå olje, samstundes som ein **sikrar stabile arbeidsplassar og rett kompetanse** i heile fylket?

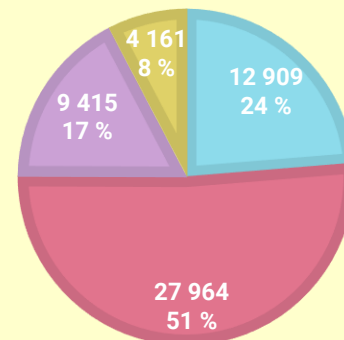
Omstilling og konkurransekraft

Dilemma

1. Korleis skal Vestland **bruke** areal og kraft når klimamål og industriutvikling ofte **dreg i ulike retningar**?
2. Kor langt skal **Vestland prioritere sirkulær ressursbruk**, dersom det utfordrar etablerte næringer og arbeidsplassar på kort sikt?
3. Korleis byggjer Vestland eit sterkt **innovasjonssystem for rask omstilling og høg konkurransekraft**, utan at små aktørar og distrikta **taper**?

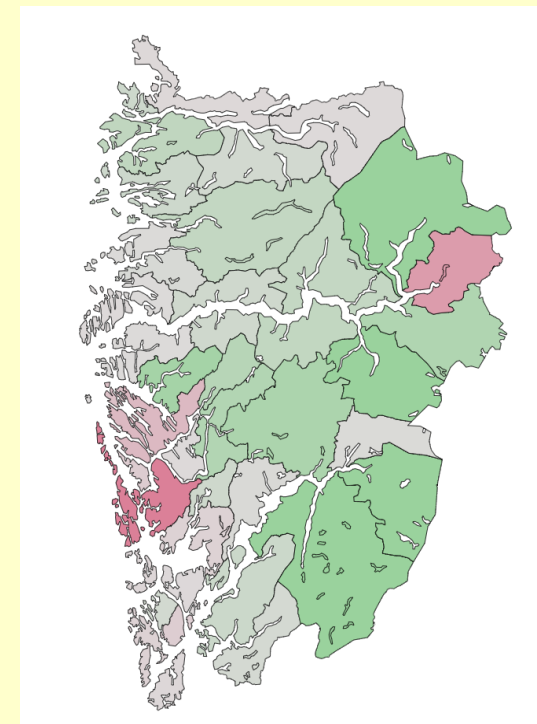
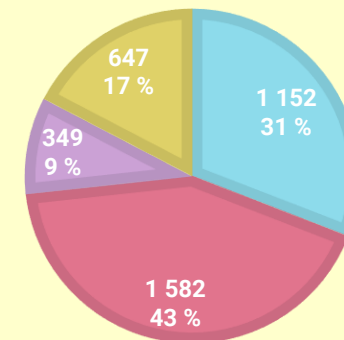
NÆRINGSAREAL - HEILE FYLKET (DAA)

■ Bergverk ■ Industri ■ Kontor ■ Overnatting Mm

NÆRINGSAREAL - HARDANGERRÅDET (DAA)

■ Bergverk ■ Industri ■ Kontor ■ Overnatting Mm

Næringsstruktur

Sysselsette i 2025 per hovudnæring, per regionråd

Regionråd	Sum alle næringer	Jordbruk, skogbruk og fiske	Bergverksdrift og utvinning	Industri	Elektrisitet, vann og renovasjon	Bygge- og anleggsvirksomhet	Varehandel, reparasjon av motorvogner	Transport og lagring	Overnattings- og serveringsvirksomhet	Informasjon og kommunikasjon	Finansiering og forsikring	Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	Forretningsmessig tjenesteyting	Off.adm., forsvar, sosialforsikring	Undervisning	Helse- og sosialtjenester	Personlig tjenesteyting	Uopp gitt
Fjordane regionråd	38 517	2591	359	4462	682	3571	4 196	2356	1 073	546	398	1 550	1 148	1 767	3 233	9 301	1 049	235
Hardangerrådet	10 124	635	15	1533	242	926	928	525	494	88	19	471	215	467	871	2 289	337	69
Region Nordhorda-land	19 028	857	401	3308	493	1782	1 620	1443	237	113	19	563	467	1 090	1 819	4 200	493	123
Region Sunnhorda-land	30 173	2297	106	5805	371	2784	2 771	1605	984	259	90	1 239	1 061	956	2 489	6 455	709	192
Sogn regionråd	15 388	536	46	1837	465	1761	1 290	559	624	187	113	565	521	1 463	1 511	3 399	430	81
Utanfor regionråd	225 233	2336	10 884	13336	2 440	16788	25 859	10933	9 205	7 496	6 193	16 330	10 286	13 741	19 499	48 720	10 034	1 153
Vestland fylke	338 463	9252	11 811	30281	4 693	27612	36 664	17421	12 617	8 689	6 832	20 718	13 698	19 484	29 422	74 364	13 052	1 853

Diskusjon rundt bordene

- Kva for utfordringar og moglegheiter (innanfor plantema) meiner de er særleg viktig i dykkar region?
- Kva for problemstillingar har behov for regional samordning og regional politikk?

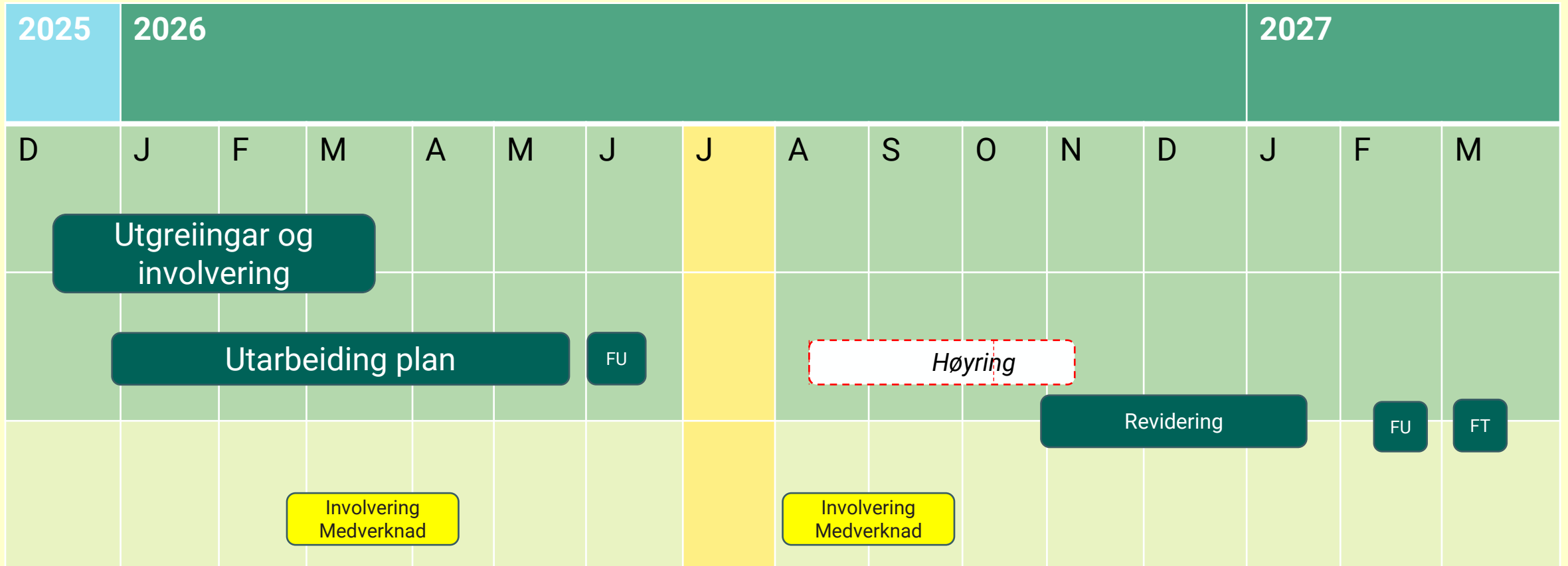
Ta bilete av svara og send til kata.urban@vlfk.no

Plankontaktar: [Kontaktpersonar kommunal planretteiing - Vestland fylkeskommune](#)

Oppsummering og diskusjon i plenum

Tidsplan fram til vedtak av planen

Takk for oss

May-Britt Nesje Hernes, *seksjonsleiar for plan, klima og analyse*

Marianne Bugge, *prosjektleder for regional plan for areal og mobilitet*

Kata Urban, *prosjektleder for regional plan for verdiskaping og kompetanse*